

Akụkọ Ihe Mere E Zoro Ezo nke Amaokwu Nke Iri Anọ — Ọnụ Ọgụgụ Nke Iri Abụọ na Anọ

Izikiel Nomba Ise

Jeff Pippenger

2026-08-10

N’akụkụ a sitere na Testimonies, mpịakọta nke ise, nke anyị na-atụle ugbo a kemgbe edemede ole na ole gara aga; a gwara anyị banyere ọhụụ nke ụlọ nsọ e nyere Ezikiel, Aịsaia na Jọn:

“Nkuzi ndị a bụ maka uru anyị. Anyị kwesiri itukwasị okwukwe anyị n’ebe Chineke nọ, n’ihi na e nwere oge dị nnọọ n’ihu anyị nke ga-anwale mkpuru obi mmadu. Kraịst, n’elu Ugwu Oliv, kowara ọzọ ikpe ndị ahụ na-atụ egwu nke ga-ebute ọbịbịa nke ugboro abụọ Ya: ‘Unu ga-anụ agha na asiri agha.’ ‘Mba ga-ebili imegide mba, alaeze ga-ebilikwa imegide alaeze: a ga-enwekwa unwu, na orịa otiti, na ala oma jijiji, n’ebe di iche iche. Ihe ndi a niile bu mmalite ihe mgbu.’ O bu ezie na amuma ndi a nwetara mmezu n’akukụ ụfọdụ n’oge mbibi Jerusalem, ha metutara ubochi ikpeazu n’uzo kpomkwem kari.”

Nke Itoolu nke Av

Tisha B’Av, nke putara “Ubochi nke Itoolu nke Av” n’asusu Hibru, bu ubochi ndi Juu ji echeta mbibi nke Ulo Nso Mbụ site n’aka ndi Babilon n’afọ 586 T.K., na nke Ulo Nso nke Abụọ site n’aka Taitos n’afọ 70. Mbibi abụọ ahụ mere n’otu ubochi ahụ n’akara ubochi kalenda—ubochi nke 9 nke onwa Hibru a na-akpọ Av (nke na-adakarị n’onwa Julai ma o bu Ọgọost n’akara ubochi Gregorian). Mgbe Sister White jikọtara mbibi nke Jerusalem na “oge ahụ nke ga-anwale mkpuru obi mmadu” n’ubochi ikpeazu, o na-akọwa mbibi abụọ nke ha abụọ na-egosi iwu ubochi Sọnde nke na-abia n’oge na-adighi anya.

Amaokwu nke iri na isii nke Daniel iri na otu na-anochi anya iwu Sọnde ahụ, ma kwekọọ na amaokwu nke iri anọ na otu. N’akwukwọ Ezikiel, a na-eji mbibi nke Jerusalem gosi nkewa nke umu agboghọ amamihe na ndi nzuzu n’oge iwu Sọnde ahụ. Ezikiel bu onye a dotara n’agha n’ala Babilon mgbe e buliri ya n’uzo oru ebube gaa Jerusalem ka o hu nkewa ahụ kpomkwem n’isi nke asato ruo iri na otu.

O wee ruo n’afọ nke isii, n’onwa nke isii, n’ubochi nke ise nke onwa ahụ, ka m nọ odu n’ulo m, ndi okenye Juda nokwa odu n’ihu m, na aka Onyenweanyi Chineke dakwasiri m n’ebe ahụ. M wee lee anya, ma, le, oiyi di ka odidi oku: site n’odidi ukwu ya gaa n’ala, oku; sitekwa n’ukwu ya gaa n’elu, di ka odidi ihè, dika ucha amba. O wee setipu odidi aka, jide m n’otu agiga isi m; Mmụọ wee bulie m elu n’etiti uwa na eluigwe, wee kpobata m na Jerusalem n’ohu nile nke Chineke, ruo n’onu uzo ama ime nke na-eche ihu n’ebe ugwu; ebe oche oiyi ekworo ahụ di, nke na-akpalite ekworo. Ezikiel 8:1–3.

Isi anọ nke isi nke asato ruo nke iri na otu bu nkowa banyere nkewa ahụ, ma Nwanyi White, mgbe o na-ekwu maka Ezikiel itoolu, o bughị naanị na o na-akowa na o bu otu ika-akara ahụ di ka nke

Mkpughe isi nke asaa, kama kwa na Jerusalem na-anọchi anya ụka Seventh-day Adventist nke Laodisia n'ụbọchị ikpeazụ.

“Ndị òtù ahụ ndị na-adighi enwe mwute n'ihì ndọda ime mmụọ nke onwe ha, ma ọ bụ kwa ndị na-adighi akwa ákwá n'ihì mmehie nke ndị ọzọ, ka a ga-ahapụ n'enweghi akara nke Chineke. Onye-nwe na-enye ndị ozi Ya, ndị ikom ji ngwá agha igbummadu n'aka ha, iwu, si: ‘Gaanụ n'azụ ya gafee obodo ahụ, tigbuanụ: ka anya unu ghara ihapụ, ka unu ghara inwekwa ọmịiko: gbuchaanụ kpamkpam ndị agadi na ndị ntorobia, ma ụmụ agboghọ, na ụmuntakiri, na ndị inyom: ma unu abiakula nso n'ebe nwoke ọbụla nọ nke akara ahụ dị n'ahụ ya; malitekwa n'ebe nso M. Mgbe ahụ, ha malitere n'ebe ndị agadi ahụ nọ ndị nọ n'ihu ụlọ ahụ.’”

“N'ebe a anyị na-ahụ na chọọchị—ebe nsọ nke Onyenwe anyị—bụ nke mbụ nwetara iti ahụ nke iwe Chineke. Ndị ikom ochie ahụ, bụ ndị Chineke nyere nnukwu ihè, ndị guzokwa dị ka ndị nche nke ọdịmma ime mmụọ nke ndị mmadụ, aghoghola ntụkwasi obi e nyere ha. Ha ewerewo ọnođụ na ọ dighi mkpa ka anyị na-atụ anya ọrụ ebube na ngosiputa putara ihè nke ike Chineke dị ka n'ụbọchị ndị gara aga. Oge agbanweela. Okwu ndị a na-eme ka ekweghi ekwe ha sie ike, ha wee na-asị: Onyenwe anyị agaghị eme ezi ihe, Ọ gaghikwa eme ihe ọjọọ. Ọ juputara n'ebere nke ukwu nke na Ọ gaghị eleta ndị Ya na ikpe. N'otu a, ‘Udo na nchekwa’ bụ mkpu si n'ọnyị ndị ikom ndị na-agaghị emekwa ọzọ welie olu ha elu dika opi igosi ndị Chineke mmehie ha na ụlọ Jekọb mmehie ha. Nkita ndị a dara ogbi nke na-adighi akwa ákwá bụ ndị ahụ na-anata mmegwara ziri ezi nke Chineke e kpasuru iwe. Ndị ikom, ụmụ agboghọ, na ụmuntakiri niile na-ala n'iyi ọnyị.”

“The-árú nile ndị ndị kwesi ntụkwasi obi na-asụ ude ma na-eti mkpu n'ihì ha bụ naanị ihe anya mmadụ nwere oke pụrụ imata, ma mmehie ndị kasị njo n'ebe dị anya, ndị kpaliri ekworo nke Chineke dị ọcha ma dị nsọ, ka e kpughebeghi. Onye ukwu ahụ na-enyocha obi maara mmehie ọ bụla ndị na-arụ ajoy omume mere n'ime nzuzo. Ndị a na-amalite inwe mmetuta nke nchekwa n'ime aghughọ ha, ma n'ihì ntachi-obi Ya, ha na-ekwu na Onyenwe anyị ahughị, wee meekwa dị ka a ga-asị na Ọ hapuwo ụwa. Ma Ọ ga-achoputa ihu abụọ ha, Ọ ga-emeghekwa n'ihu ndị ọzọ mmehie ndị ahụ ha lekọtara anya nke ukwu izo.”

“Ọ dighi idị elu n'okwa, ma ọ bụ nsopurụ, ma ọ bụ amamihe nke ụwa, ọ dighikwa ọnođụ ọ bụla n'ọrụ dị nsọ, ga-echebe mmadụ ka ọ ghara itụ ukpuru n'ajà mgbe a hapuru ya n'aka obi aghughọ nke ya. Ndị e lere anya dị ka ndị kwesiri ekwesi na ndị ezi omume na-egosi na ha bụ ndị ndu n'ndapụ n'ezi okwukwe, burukwa ihe atụ n'ileghara anya na n'iji ebere Chineke eme ihe n'uzọ ọjọọ. Ọ gaghị anagide uzọ ọjọọ ha ọzọ, ma n'uwe Ya Ọ na-emeso ha enweghi ebere.

“Ọ bụ n'ila azụ ka Onyenwe anyị na-ewepu ọnyụ Ya n'ebe ndị ahụ nọ ndị e goziri site n'ihè dị ukwu ma burukwa ndị nwetara ike nke okwu ahụ n'ọrụ ikesa ya nye ndị ọzọ. Otu mgbe ha bụ ndị-ozi Ya kwesiri ntụkwasi obi, ndị e nyere amara nke ọnyụ Ya na nduzi Ya; ma ha si n'ebe Ya nọ pụọ, durukwa ndị ọzọ banye n'ughá, ya mere a kpobatará ha n'okpuru iwe Chineke.” Testimonies, volume 5, 211, 212.

Akwukwọ Ezekiel dum dị n'ime onodu mbibi Jerusalem. N'igba-ama Ezekiel, a kapiri akara nke oma banyere nnọchibido Nebukadneza nke dị otu afọ na okara, ma “itinye ya n'ọrụ n'uzọ kpomkwem kari” nke idọ aka ná ntị Jisọs dị na Matiu isi nke iri abụọ na anọ bụ n'ụbọchị ikpeazụ.

N'akwukwọ Ezekiel, a hụrụ ahịrị eziokwu ahụ n'isi nke iri abuo na anọ.

Jenụwarị 15, 588 T.K.

Ozokwa, n'afọ nke itoolu, n'onwa nke iri, n'ubochi nke iri nke onwa ahụ, okwu nke Onyenwe anyị biakwutere m, si, Nwa nke mmadu, deere onwe gi aha ubochi a, obuna nke ubochi a n'onwe ya: eze Babilon bjara iluso Jerusalem ogo n'ubochi a n'onwe ya. Ezekiel 24:1, 2.

N'ubochi a, nke e guzoberekwa site n'aka ndi ama ndi ozo nke Akwukwọ Nso, nnochibido nke onwa iri na asato malitere. Okwu nke Onyenwe anyi nke biakwutere Ezekiel n'ubochi ahụ bu ilu banyere obodo obara, nke e ji ite na-esi esi nke oku ukwu sochiri kowaa ya. Ilu ahụ n'uzo doro anya na-anochi anya ikpe a ga-ekpe Jerusalem, e wee soro ya n'isiakwukwọ ahụ kwa, site n'ila nwunye Ezekiel n'izuike n'ihia oria mberede, di ka ihe nnochianya na nnochibido ahụ nke ga-emecha bibie ebe nsọ ahụ amalitelari.

Okwu nke Onyenwe anyi biakwutere m ozo, si, Nwa nke mmadu, lee, ana m eji otu ntiwapu napu gi ihe agu anyi gi; ma i gaghi eru uju, i gaghikwa akwa akwa, anyi mmiri gi agaghikwa asoputa. Zere ikwa akwa, emela iru uju maka onye nwuru anwu, kee ihe mkpuchi isi gi n'isi, yikwasikwa akpukpo ukwu gi n'ukwu, ekpuchila egbugbere onu gi, erikwala achicha nke mmadu. Ya mere, agwara m ndi mmadu okwu ahụ n'ututu; ma n'anyasi nwunye m nwuru; emekwara m n'ututu di ka e nyere m iwu. Ezekiel 24:15–18.

Mgbe ahụ, ndi gbara Izikiel gburugburu juru ya ihe ilu ahụ na onwu nwunye ya putara.

Ndi mmadu wee si m, I gaghi agwa anyi ihe ihe ndi a bu n'ebe anyi no, ebe i na-eme otu a? Mgbe ahụ, azara m ha, Okwu nke Onyenwe anyi biakwutere m, si, Gwa ulo Izrel, Otu a ka Onye-nwe Jehova kwuru; Lee, aga m emeru ebe nsọ m, omaricha ike unu, ihe anyi unu na-achosi ike, na ihe mkpuru obi unu na-enwe omiko n'ebe o di; umu unu ndi ikom na umu unu ndi inyom ndi unu hapuru ga-ada site na mma agha. Ezekiel 24:19–21.

A na-akpo ma nwunye Ezekiel ma ebe nsọ ahụ “ihe anyi gi na-achosi ike” n'akuku Akwukwọ Nso a. Ndi na-amu akuko ihe mere eme nke Akwukwọ Nso na-egosi na nnochibido ahụ diri onwa iri na asato, ebe nnochibido nke Sestios na Taitos diri afọ anọ, site n'afọ 66 ruo n'afọ 70. Igu oge ahụ nke oma site na nnochibido mbu nke Sestios ruo n'mbibi ahụ bu afọ ato na okara, ma mgbe etinyere “inclusive reckoning,” nke bu usoro igu a na-ejikarikari eme ihe n'Akwukwọ Nso, o buru afọ anọ. Imara na uzo igu abuo ahụ ziri ezi na-enye anyi ohere ihu ma afọ ato na okara site n'aka Sestios ruo n'aka Taitos, ma kwa afọ anọ.

Anyi nwere ama abuo banyere iwu Uka n'ubochi Sonde n'ime mbibi abuo nke Jerusalem, a ga-etinyekwa nkowa nke akuko abuo ahụ n'iwu Sonde na-abia n'oge na-adighi anya—ebe a na-agboputa Laodisia n'onu Onyenwe anyi. A na-akara mmalite nke nnochibido Nebukadneza site n'onwu nwunye Ezekiel. N'onwu ya, e nyere Ezekiel iwu ka o ghara iru uju n'ihu oha, n'ihia na o bu ihe-iriba-ama nke ndi Juu a na-ebuga n'agha n'idokpu n'agha.

A na-akara mmalite nke oge afọ anọ ahụ, site n'afọ 66 ruo 70, site n'akara nke aru aru nke mbibi, nke bu akara e nyere Ndi Kraist no na Jerusalem ka ha gbapu.

Ya mere, mgbe unu ga-ahụ ihe arụ nke mbibi ahụ, nke Daniel onye amụma kwuru okwu ya, ka ọ na-eguzo n'ebe nsọ, (onye na-agụ ya, ya ghọtara:) mgbe ahụ, ka ndị nọ na Judia gbaga n'ugwu. Matiu 24:15,16.

Ibi agha mgbochi obodo abụọ nke na-adaba nke ọma n'otu ahịrị, ma agha mgbochi obodo abụọ ahụ nwekwara “ihe irịba ama” n'mmalite nke agha mgbochi obodo ahụ. Mgbe Ezikiel kọwara ihe ọnwụ nwunye ya putara na ihe kpatara na o meghị iru uju n'akụkụ ya, ọ kọwara ya ma dekoọkwa, kwuru:

Ya mere, Izikiel bụrụ unu ihe irịba ama: dika ihe niile o mere si dị, otu a ka unu ga-eme: ma mgbe nke a bịara, unu ga-ama na Abụ m Onyenweanyị Jehova. Izikiel 24:24.

Ihe irịba ama nke ọnwụ nwunye Ezikiel bụ njirimara nke mbibi na-abia n'oge na-adighi anya nke Jerusalem na ụlọ nsọ ahụ, na ndorọ n'agha sochirinụ n'ime Babilon. Ihe irịba ama nke arụ arụrụala nke mbibi, nke Daniel kwuru maka ya, bụ idọ aka ná ntị ka a gbanahụ mbibi ahụ, ma mwakpo nnọchibido ha abụọ nwere ihe irịba ama n'mmalite.

A ga-enwe nnọchibido amụma tupu iwu Uka ga-abia n'oge na-adighi anya, ma ọnwụ nwunye Ezikiel bụ ihe nnọchianya na e nyefewo ụka Seventh-day Adventist nke Laodisia n'aka kpamkpam; ebe, Ezikiel bụ ihe nnọchianya nke otu narị puku iri anọ na anọ, ma burukwa ihe nnọchianya nke okoloto a na-ebuli elu na mmalite nke nnọchibido ahụ. Ezikiel bụ okoloto nke otu narị puku iri anọ na anọ na mmalite nke nnọchibido Babilon, ma ihe irịba ama nke arụ-alu nke mbibi na mmalite bụ “ihe irịba ama” nke Rom. Otu ihe irịba ama na-ekwu maka idọ aka ná ntị nke ime, nke ozokwa banyere idọ aka ná ntị nke mpuga. N'eziokwu, e nwere idọ aka ná ntị nye Ndị Kraist n'afọ 66, ma ihe irịba ama idọ aka ná ntị ahụ bụ Rom. Ihe irịba ama ahụ n'ime mbibi Babilon bụ nwunye Ezikiel. Rom bụ ogbo ndị na-anata akara nke anụ ọhịa ahụ, Ezikielkwa bụ ihe irịba ama nke ndị na-anata akara-aka nke Chineke.

Oge Mmechi Abụọ

Nnọchibido mbụ diruru ọnwá iri na asatọ, ma nnọchibido nke abụọ diruru afọ anọ. Nnọchibido abụọ ahụ chọtara mmezu ha “kacha doo anya” n'ubochi ikpeazu, ma nnọchibido abụọ ahụ jikoro ozugbo na amụma nke afọ narị atọ na iri itoolu na otu na ubochi iri na ise nke di na Mkpughe 9:15.

Mmalite nke ọnwá ise ahụ nke Mkpughe isi nke itoolu, amaokwu nke iri, gunyere akukọ ihe mere eme nke na-akara oge afọ iri atọ na asatọ, nke na-ejedebe n'ime nnọchibido afọ anọ, nke e jikọtara ya na ọnụogu iri atọ na asatọ, ma kpọtuta iri elu nke Alakuba. Nnọchibido afọ anọ ahụ na-achota ihe ya na ya hà n'akukọ ihe mere eme nke malitere mgbe (ọnwá ise) afọ otu narị na iri ise ahụ gwụchara, ma afọ narị atọ na iri itoolu na otu na ubochi iri na ise amalite. O malitere na July 27, 1449, ma afọ anọ ka e mesiri, Alakuba wetara nnọchibido ubochi iri ise na ise imegide Constantinople nke kwusiri na 29 May 1453.

Mgbe amụma oge ahụ nke malitere na July 27, 1449 ruo ogwugwu na August 11, 1844, afọ anọ nke mmeghari nke mmuo ozi mbụ na nke abụọ site na 1840 ruo 1844 dakọtara na nnọchibido afọ anọ nke 1333 ruo 1337, ma otu a kwa na oge afọ anọ site na 1449 ruo 1453. Ndị akabe atọ ahụ, ndị ha niile bụ akukọ kpomkwem nke otu ahiri amụma ahụ, na-anochi anya oge afọ anọ nke ihe

nnochianya, mgbe a na-emeghari mmeghari nke mmuo ozi mbu na nke abuo nke 1840 ruo 1844 n'akuko ihe mere eme nke mmeghari nke mmuo ozi nke ato. Ndi akaebe ato ahụ na-anochi anya nnochibido afọ anọ n'akuko ihe mere eme nke otu nari puku na iri anọ na anọ. A na-egosikwa oge afọ anọ ahụ site na nnochibido Jerusalem n'afọ 66 na 70.

Mmalite nke nnochibido afọ anọ ahụ site n'aka Cestius n'afọ 66, ma emesia mmechi ya site n'aka Titus n'afọ 70, na-emeputa akara alfa na akara omega nye oge nke afọ anọ. Otu oge ahụ ka a na-anochikwa anya dika afọ ato na okara, nke n'aka nke ya kwekoro na afọ amuma ato na okara ndi Rom nke onyeisi uka pope zopjara ebe nsọ.

Ma ogige nke di n'ezí ulo nsọ ahụ, hapu ya n'ezí, atukwala ya; n'ihia na e nyewo ya ndi mba ozọ: ha ga-azokwa obodo nsọ ahụ n'okpuru ukwu onwa iri anọ na abuo. M ga-enyekwa ndi akaebe m abuo ike, ha ga-ebukwa amuma otu puku nari abuo na ubochi iri isii, yi uwe akwa-nchehari. Mkpughe 11: 2, 3.

Ha ga-ada n'onu mma-agma, a ga-ebukwa ha doro n'agma n'etiti mba niile: a ga-azokwa Jerusalem n'okpuru ukwu ndi mba ozọ, ruo mgbe oge ndi mba ozọ ga-ezu. Luke 21:24.

O di mkpa nke ukwu iriba ama na ana m eji ma nguko "nsonye" ma nguko "mwepu" n'ihe gbasara oge ahụ akara alfa nke Cestius nochiri anya ya ruo n'akara omega nke Taitos. Nke a na-egosi na e ji otu akuko ihe mere eme nochite anya ngwa-oru oge abuo. Anyi ewereela ukpuru Akwukwo Nso a mgbe anyi tulere (n'otutu isiokwu gara aga) oge di n'etiti nleta Jizos gara Siza-ria Filipai (Panium) na njem Ya gara n'Ugwu Ntughari. Ndi dere Akwukwo Nso abuo dekofo ubochi isii, otu onye dekokwara ubochi asato.

Ma mgbe ubochi isii gasiri, Jizos weere Pita, Jems, na Jon nwanne ya, duru ha gaa n'elu ugwu di elu iche. Matiu 17:1.

Ma mgbe ubochi isii gasiri, Jisos kpoforo Pita, na Jemis, na Jon, duru ha n'elu ugwu di elu, naani ha n'onwe ha: e wee gbanwee odidi Ya n'ihu ha. Mak 9:2.

Ma o wee ruo ihe di ka ubochi asato mgbe okwu ndi a gasiri, O kpoforo Pita na Jon na Jems, wee rigoro n'ugwu ka O kpee ekpere. Luk 9:28.

Mbibini nke Jerusalem nwere "ngwa nke na-eru nso kari" n'ubochi ikpeazu, ma mbibini ahụ bu ndi-ama abuo e ji Babilon na Rom nochie anya. Ndi-ama abuo ahụ na-adaba n'otu na ibe ha, ma ha na-enye agwa amuma di iche iche ma di mkpa iji mee ka eziokwu ahụ puta ihe kari. Nnochibido nke Rom (66 ruo 70) bu afọ anọ nke na-anochikwa anya afọ ato na okara. Afọ ato na okara ahụ jikotara ya na izoda ebe nsọ na usuu ndi agha, nke ndi ogo mmuo na ochichi popu mezuru. Izoda ahụ nke ochichi popu mere diruo afọ ato na okara nke ihe nnochianya, dika e gosiri ya n'udi ya site n'afọ ato na okara nkiti n'nnochibido nke Rom.

Nnochibido afọ anọ ahụ jikotara kwa na oge afọ anọ ndi e jikotara na ahiri amuma nke na-akowaputa ibuli Islam elu, ma emesia ibuli mmeghari nke ma mmuo ozi mbu na nke abuo, wee buru nke ato. Site n'oge Cestius ruo Titus na-agafeghari na wiil nke Rom ndi popu ma na wiil nke Islam. Wiil nke Rom na afọ ato na okara nke Cestius na Titus na-agafeghari na afọ ato na okara ihe nnochianya nke Rom ndi popu, si otu a na-akowaputa ihe abuo ahụ, ya bu Rom ndi ogo mmuo na

Rom ndi popu. Wiil nke Islam jikotara site n'otu akuko ihe mere eme ahụ mgbe a ghotara ya dika afọ anọ, ma dika o siri dikwa na wiil nke Rom n'akuko ihe mere eme ahụ, a na-ejikota Islam na ike nke abuo nke di n'okpuru wiil nke Islam—nke ahụ bu Adventism. Oge afọ atọ na okara na-anochi anya Rom n'akuku ya abuo, oge afọ anọ na-anochi anya Islam na Adventism. A pughi ikewa Rom ndi ogo mmuo na Rom ndi popu n'uzo amuma, a pughikwa ikewa Islam na Adventism.

Nke a na-achọ n'amuma bu na, mgbe anyi na-atule nnochibido Babilon, a ga-ahụ nghota abuo banyere oge n'ihe atụ nke nnochibido onwa iri na asato ahụ. Nnochi anya abuo nke oge n'ime nnochibido nke Rom wetara, n'amuma, na-achokwa ka e nwee nnochi anya abuo nke oge n'ime nnochibido nke Nebukadneza wetara. A pukwara ighota nnochibido Nebukadneza nke onwa iri na asato dika akara nke otu afọ na okara. Onwa iri na asato bu otu afọ na okara, a pukwara ikwuputa otu na okara dika afọ 1.5. Nnochibido Nebukadneza ahụ bu ma onwa iri na asato ma otu ihe ise (1.5) afọ.

Onwa iri na asato ahụ na-ekwu maka ike ahụ nke ga-azoda Jerusalem n'ala, ma afọ 1.5 ahụ na-ekwu maka Alakuba. Okpukpu amuma nke mgbakọ oge nke na-achoputa onwa iri na asato na-achoputa Babilon, ma okpukpu amuma ozo nke mgbakọ oge na-achoputa Alakuba. Anyi etinyebeghi n'ihu nkowa banyere otu anyi si eru na itinye afọ 1.5 n'ihe metutara Alakuba, ma a ghaghị iburu n'uche na mgbakọ oge abuo ahụ n'mbibi nke Rom wetara, jikotara na okpukpu amuma nke Rom, (ma nke ndi ogo mmuo ma nke ndi pope), na mgbakọ ozo ahụ jikotara na okpukpu amuma nke Alakuba. A na-ahụ njirimara ndi a n'ime ma mbibi alfa ma nke omega nke Jerusalem.

Nnochibido Jerusalem nke afọ anọ ya na Cestius na Titus na-anochi anya njedebe nke ahiri amuma nke malitere site n'oge afọ iri atọ na asato nke kwusiri n'nnochibido nke afọ anọ na-anochi anya ibuli Islam elu, ma oge ikpeazu nke afọ anọ n'ime otu ahiri ahụ kpomkwem na-anochi anya ibuli okoloto nke nari puku iri anọ na anọ ahụ elu.

Anyi ga-aga n'ihu n'ihe ndi a n'isiokwu na-esonu.